

ערב פסח שחל בשבת

שוע"ר סי' נט

ד ויש אומרים שאחר סיום ברכת הבוחר בעמו ישראל באהבה לא יענה אמן שלא להפסיק בין קריאת שמע לברכה שלפניה כמו שאסור להפסיק בין כל דבר מצוה או דבר הנאה שמברכין עליו להברכה שלפניו.

שוע"ר רמט

יב אין קובעים תענית לכתחלה בערב שבת ... אבל אם זמנו הוא בערב שבת ... אינו צריך לדחות.

שוע"ר סי' רצו

יט לדברי האומרים שעיקר הבדלה הוא מן התורה, שנאמר זכור את יום השבת לקדשו זכרהו בין בכניסתו בין ביציאתו כמו שנתבאר בסי' רע"א, הרי גם הנשים חייבות בהבדלה מן התורה, כשם שחייבות בקידוש מן התורה, מפני שהוקש זכור לשמור כמ"ש שם ... אבל לדברי האומרים שמצות זכור אינה אלא בכניסת השבת ולא ביציאתו, ועיקר הבדלה אינה אלא מדברי סופרים, יש מי שאומר שהנשים פטורות ממנה כמו שהן פטורות מכל מצות עשה שהזמן גרמא בין של תורה בין של דברי סופרים ... ויש חולקין על זה ואומרים שההבדלה היא מענין זכירת השבת וקדושתו שמזכירין הבדל בין קדושתו לחול, ולפיכך הנשים חייבות בהם מדברי סופרים, כמו שחייבות בכל הדברים שתקנו חכמים בגלל קדושת השבת, לפי שתקנו דבריהם כעין של תורה שהנשים חייבות בזכור ושמור מן התורה כאנשים, וכן עיקר ... הנשים עצמן יכולות להבדיל לעצמן אף אם הם פטורות, כמו שהן יכולות לברך על כל מצות עשה שהזמן גרמא שמקיימות, שאינה ברכה לבטלה).

שוע"ר סי' שלט

יז אין לו ליתן המעות לכהן בערב שבת, לפי שאז לא יוכל לברך, שכיון שעדיין לא חלה עליו המצוה אין יאמר וצונו, ובשבת שהוא זמנה גם כן לא יוכל לברך, כיון שאז אינו עושה כלום.

שוע"ר סי' שצז

י בשל דבריהם יש ברירה, דהיינו שאנו אומרים שהוברר הדבר למפרע שזה היה חלקו המגיע לו מערב יו"ט.

שוע"ר סי' תל

יב נוהגין במדינות אלו שבשבת הגדול במנחה ... אומרים עבדים היינו וכו'.

שוע"ר סי' תלו

יא היוצא מביתו לעיר אחרת קודם הפסח ... חייב הוא לבדוק כל חדריו בלילה שלפני יציאתו לאור הנר ... ועל בדיקה זו לא יברך על ביעור חמץ כדרך שמברכין על בדיקת ליל י"ד, כיון שאינה בזמן העיקרי שתקנו לה חכמים.

שוע"ר סי' תמד

יא י"ד בניסן שחל להיות בשבת, כיון שאי אפשר לבדוק בליל שבת ... לפיכך מקדימין הכל לבדוק בליל ששי, שהוא ליל י"ג. ומברכין על ביעור חמץ. ומבטלין כל חמץ שנשאר ברשותו שלא מצאו בבדיקה זו.

יב כשמבער החמץ בערב שבת, אף על פי שמן הדין יכול לבערו סמוך לחשיכה, ואין צריך לבערו קודם חצות היום כמו בשאר כל השנים, שהרי מותר לאכלו עד למחר בשעה ה', מכל מקום טוב ליזהר לבערו בערב שבת קודם חצות היום, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער גם כן אחר חצות היום בערב פסח.

יג אבל אין צריך לבטל בערב שבת בשעת הביעור כמו בשאר השנים, שהרי כבר ביטל בליל ו' כל החמץ שברשותו שלא מצאו ואינו יודע ממנו, ומה שיש ברשותו מן החמץ הידוע לו אי אפשר לו לבטלו בערב שבת, שהרי צריך הוא לאכול ממנו בשבת.

יד אין לבשל לשבת זה מיני הריפות או מיני קמחים או שאר כל מיני תבשילין שדרכן לידבק בקדרה או בקערה, כדי שלא יצטרך להדיחן בשבת אחר גמר האכילה להסיר את החמץ הדבוק בהן, שהרי הדחה זו אינה לצורך השבת, ואסור להדיח כלים שלא לצורך השבת כמו שנתבאר בסי' שכ"ג. ואם עבר ובישל מינים אלו ונדבקו בכלים בענין שאי אפשר לקנחם היטיב שלא ישאר בהם מאומה, מותר להדיחם בשבת, כיון שיש בהדחה זו צורך מצוה להעביר החמץ מהכלי כדי לבערו.

טו אחר שגמר מלאכול סעודת שחרית בשבת זה קודם שעה חמישית, ינער היטיב המפה ... (ויטמין המפה עם שאר כלי החמץ בחדר שאינו רגיל לילך לשם כל ימי הפסח כמו שיתבאר בסימן תנ"א), וישליך הקינוח והפרורין הדקים במקום דריסת הרגלים, אפילו בתוך ביתו, דכשתגיע שעה ששית כבר הן מבוערין על ידי דריסת הרגלים.

יד אפילו לא נשאר לו שום חמץ ברשותו אחר סעודת שחרית שבת זה, אף על פי כן כשתגיע סוף שעה חמישית צריך לחזור ולבטל כל חמצו, כדרך שמבטל בשאר ערבי פסחים שאומר כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי דחזיתיה ודלא חזיתיה כו' כמו שנתבאר בסימן תל"ד.

שוע"ר סי' תמח

טז ערב פסח שחל בשבת ושכח ולא מכר חמצו לנכרי בערב שבת, לא ימכרנו לנכרי בשבת ... שמקח וממכר גמור לא התירו אפילו לצורך מצוה.

שוע"ר סי' תנא

כל הכלים שאינו רוצה להכשירן לפסח על ידי הגעלה או ליבון ... צריך לשפשפן ... היטיב קודם שעה ששית בערב פסח ולהדיחן מעט, בענין שלא יהא חמץ ניכר בהן, ויצניעם במקום צנוע שאינו רגיל לילך לשם כל ימי הפסח, כדי שלא ישכח וישתמש בהן בפסח.

שוע"ר סי' תע

ז אם חל ערב פסח בערב שבת מתענין הבכורות בו ביום. אבל אם חל בשבת נדחה ליום ה' שלפניו.

שוע"ר סי' תעג

ו אם חל במוצאי שבת צריך לומר הבדלה לאחר הקידוש, ואם יש לו נר יברך עליו קודם ההבדלה לאחר הקידוש, ואחר ההבדלה יברך שהחיינו, נמצא סדר הברכות יקנה"ז.

כ תיקנו חכמים שיהיו על השולחן בשעת אמירת ההגדה שני מיני תבשילין, אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה ... וכבר נהגו מדורות הראשונים, שהבשר יהיה מפרק הנקרא זרוע ... והשני יהיה ביצה.

מט בברכת אשר גאלנו צריך לומר מן הזבחים ואחר כך מן הפסחים, לפי שהזבח היא החגיגה הנאכלת בלילה זה קודם אכילת הפסח, כדי שיהיה הפסח נאכל על השובע. וכשחל פסח במוצאי שבת יש מדקדקין לומר מן הפסחים ומן הזבחים, שהרי אין חגיגה נאכלת בלילה זה כמו שנתבאר למעלה, והזבחים הם החגיגה ושלמי שמחה שמקריבין למחר ביום.

ויש שאין מדקדקין בכך ואומרים הכל נוסח אחד, שהרי אנו מבקשים שיגיענו ה' למועדים הבאים ששים בעבודתו ושם נאכל לשנה הבאה, כשלא יהיה פסח במוצאי שבת, מן הזבחים מתחילה דהיינו מחגיגה שנאכלת בלילה זה ואחר כך מן הפסחים. ואפילו אם על פי חשבון הקביעות המסור בידינו יהיה פסח הבא במוצאי שבת, מכל מקום כשיבנה בית המקדש יקדשו על פי הראייה ואפשר שלא יהיה במוצאי שבת.

שוע"ר סי' תעו

נוהגין בקצת מקומות לאכול ביצים בסעודה זכר לאבילות חורבן בית המקדש.

לקוטי טעמים ומנהגים

סדר מכירת חמץ

וכן כלים מחומצים שיש עליהם חמץ בעין.

פסקי הסדור

ראוי לעסוק בסדר קרבן פסח אחר תפלת המנחה, ויאמר זה: קרבן פסח מביא כו'.

לקוטי טעמים ומנהגים

גם כשחל ע"פ בשבת לוקחים הביצה זכר לחגיגה (ודלא כמ"ש באבודרהם) אף שלא קרבה חגיגה אז (תוד"ה אחר פסחים קיד, ב).

במוצאי שבת – (שאינן החגיגה באה בערב פסח שחל להיות בשבת. פסחים סט, ב) נאכל שם – **מן הפסחים ומן הזבחים - החגיגה שתבוא למחרתו** (שו"ע אדה"ז תע"ג סמ"ט).